

Toimintaterapia terveysasemalla -projekti

Tiivistelmä

Projektikoordinaattorit Jonna Heimonen ja Jenni Luoma
Projektiasiantuntija Minni Minkkinen
Projektipäällikkö Anu Markkola

Helsingin kaupunki, 2025

Innokylä-verkkosivu

Euroopan unionin rahoittama –
NextGenerationEU

Projektin perustiedot

- Projekti toteutettiin osana EU-rahoitteista Helsingin kaupungin kestävän kasvun hankkeen Moniammatillisuus ja uudet ammattiryhmät -osaprojektia.
- Projektikoordinaattorit toimivat konsultoivina toimintaterapeutteina Oulunkylän terveysasemalla.
- Projektin kesto 10/2023-10/2024.

Projektin tarkoituksena oli kehittää toimintaterapian ja terveysasemien välistä yhteistyötä

Projektin tavoitteet:

- Toimintaterapian tunnettuus terveysasemalla paranee kaikkien ammattiryhmien kohdalla.
- Asiakkaiden toimintaterapiatarpeet tunnistetaan terveysasemalla ajoissa ja asiakkaat osataan ohjata palveluun.
- Moniammatillinen työskentelytapa terveysasemalla lisääntyy.

Projektin eteneminen

Esiselvitysvaihe

Projektikoordinaattorit keräsivät tietoa havainnoimalla terveysaseman toimintaa erityisesti asiakkaaksi tulon varhaisessa vaiheessa:

- Asiakkaaksi tulon kanavissa (puhelin, Omaolo, chat, Maisa-asiakasportaali),
- Yhteisvastaanotoilla,
- Ammattilaisille kohdistetuin kyselyin sekä
- Toimimalla konsultoivana toimintaterapeuttina.

Kehityskohteiden valinta

Esiselvitysvaiheen tulosten perusteella tunnistettiin erilaisia kehitystarpeita. Tärkeimmiksi aiheeksi nousi vahvistaa toimintaterapiatarpeen tunnistamista ja palvelun tunnettuutta

Kohteista tehtiin alustavat suunnitelmat ja niille määriteltiin tavoitteet.

Päätös kehityskohteiden edistämisestä tehtiin projektiryhmässä, jossa edustuksena molempien palveluiden johtoa.

Kokeilut ja toimenpiteet

Projektitiimi suunnitteli kokeilut ja toimenpiteet. Tavoitteita tarkennettiin ja kokeiluille asetettiin mittarit.

- Tuotettiin tarvittavia ohje- ja perehdytysmateriaalit sekä pidettiin koulutustilaisuuksia.
- Kokeilujen seurannasta sovittiin.
- Kokeiluista kuvattiin toimintamallit.

Loppuarviointi

Projektin lopussa arvioitiin kokeiluja ja toimenpiteitä ja sitä, miten toimintaterapeutti toimii osana terveysaseman moniammatillista tiimiä

- Tavoitteisiin pääsyä
- Seuranta- ja mittarointituloksia
- Kerättiin palautetta
- Uuden toimintamallin edellytyksiä jäädä pysyväksi toiminnaksi sekä muita jatkokehityskohteita
- Sekä tuotettiin loppuraportointi

Konsultointi

- Projektikoordinaattorit toimivat konsultoivina toimintaterapeutteina terveysasemalla. He olivat konsultoitavissa tiimihuoneessa, sähköisesti, puhelimitse ja yhteisvastaanotoilla sekä toimivat kaikin tavoin osana terveysaseman päivittäistä työtä.
- Toimintaterapian konsultaatiotuen tavoitteena oli parantaa toimintaterapian oikea-aikaisuutta ja saatavuutta sekä helpottaa hoitajien ja lääkärien työtä ja päätöksentekoa.

Tuloksia ja havaintoja

- Toimintaterapia terveysasemalla -projektissa havaittiin, että suurin osa terveysasemille tulleista puheluista sisälsi melko yksinkertaisia hoitajan ja lääkärin välistä moniammatillista yhteistyötä korostavia asioita. Osassa puheluita kuitenkin ilmeni tarve laajemmalle, monialaiselle palvelutarpeen arvioinnille ja asiakkaan eri palveluihin ohjaamiselle.
- Toimintaterapiatarvetta esiintyy terveysaseman asiakkaaksi tulon kanavissa varsin satunnaisesti. Suurin osa konsultaatioista liittyi ammattilaisen vastaanottoon (hoitaja, lääkäri, fysioterapeutti, mielenterveys- ja päihdetyön sairaanhoitaja).
- Asiakasryhmät, joilla havaittiin eniten yhteyspintaa toimintaterapiapalveluun: ADHD-oireilevat aikuiset, työkykyhaasteet, ikääntyneet, muistisairaat, haava-asiakkaat, mielenterveys- ja päihde, ja maahanmuuttajataustaiset.
- Hoitajien rooli toimintaterapiatarpeen tunnistamisessa on suurempi kuin aiemmin on ajateltu. On tärkeää, että hoitajat tunnistavat asiakkaiden toimintaterapian tarpeen. Lisäksi heillä tulisi olla mahdollisuus sujuvalle ja nopealle konsultaatiolle kuin se, että toimintaterapeutti olisi fyysisesti paikalla hoidon tarpeen arvioinnin toteuttamisen yhteydessä.
- Havaintojen perusteella todettiin, että oikea-aikaisen asiakasohjauksen ja palvelujen välisen yhteistyön vahvistamiseksi tarkoituksenmukaisimpia toimenpiteitä on
 - Lisätä palvelun yleistä tunnettuutta ja
 - Kehittää sujuvia konsultaatiöväyliä, jotka palvelevat kaikkia asiakasprosessin vaiheita.

Viestinnän tasot

Paikallinen terveysasema-yksikkö

Toimintaterapiainfot lääkäreille ja hoitajille
Matalan kynnyksen konsultaatiomahdollisuus
Huoneentaulu lääkäreille
Kuukausittainen videoviestintä

Alueellinen terveysasematoiminta

Toimintaterapiainfoja alueiden kokouksissa
Toimintaterapia info -video
Vinkkirje uutiskirjeeseen

Kaupunkitason terveysasemapalvelu

Ammattilaisten koulutustapahtumat
Intrasivujen kehittäminen

Yhteistyön tiivistäminen
vaatii toista vastaan
tulemista ja viestinnän
mukauttamista kuulijan
mukaisesti

Terveysaseman Teams-
kanavalla julkaistiin
kuukausittain äänetön lyhyt
videotervehdys, johon
nostettiin yhteisiä
asiakasonnistumisia

Ammattilaisille selkeä,
visuaalisesti houkutteleva
ja arkikielinen
huoneentaulu, jonka
avulla on helpompi
arvioida asiakkaan
toimintaterapiatarvetta

KOKEILU

Kehittämistyössä ratkottiin sitä, kuinka toimintaterapia tehtäisiin tunnetummaksi terveysaseman ammattilaisille. Palvelun tunnettuutta vahvistamalla pyrittiin edistämään sitä, että ammattilaiset tunnistavat asiakkaan toimintaterapian tarpeen varhaisemmassa vaiheessa.

Toimintaterapian konsultointi

KOKEILU

Terveysaseman ammattilainen

Tunnistaa asiakkaalla mahdollisen toimintaterapiatarpeen tai tarvitsee tukea asian arvioimiseksi.

Toimintaterapeuttia kannattaa konsultoida kun:

- Asiakkaalla on kognitiivisia, fyysisiä tai psyykkisiä vaikeuksia arjen hallinnassa ja askareissa, itsestä huolehtimisessa tai kodin ulkopuolisessa toiminnassa.
- Asiakas tarvitsee lisää tietoa käsien käytön ongelmista tai hänellä on ortoosin tarve
- Asiakkaan työkyky on vaarassa heikentyä pidempiaikaisesti.
- Kun asiakas haluaa muutosta omaan tilanteeseensa.

Ammattilainen konsultoi päivystävää toimintaterapeuttia

- Puhelimitse
- Sähköisesti

Toimintaterapeutti

- Auttaa jäsentämään asiakkaan tilanteen
- Mietti konsultoivan tahon kanssa mahdollisia ratkaisuehdotuksia
- Arvioi tarvitaanko tilanteen ratkaisemiseen lisätietoja potilastietojärjestelmässä (lupa asiakkaalta, konsultaatiomerkintä potilastietojärjestelmään)
- Konsultoi tarvittaessa muita toimijoita

Toimintamallin tavoitteena on vahvistaa asiakkaan oikea-aikaista hoitoon pääsyä ja parantaa moniammatillista työskentelyä. Konsultaatiolinja tarjoaa mahdollisuuden ammattilaisten väliseen yhteiseen pohdintaan, asiakkaan tilanteen jäsentämiseen ja hoidon jatkosuunnitelman miettimiseen.

Toimintaterapeutti antaa ohjausta ja neuvontaa konsultoivalle taholle. Jatkotoimenpide voi olla esimerkiksi toimintaterapialähetteen tekeminen, toiseen palveluun ohjaus tai muu asiakkaan tilannetta edistävä suunnitelma ja neuvonta.

Yhteenveto toimintaterapian konsultaatiolinja -kokeilusta

Projektikoordinaattorit päivystivät konsultaatiolinjalla päivittäin klo 12–15 (puhelin, sähköiset kanavat). Kahdeksan terveystaseman ammattilaisilla oli mahdollisuus konsultoida toimintaterapeutteja.

Tulokset

- Kokeilu kesti yhdeksän viikkoa
- Kokeilujakson aikana linjalta pyydettiin konsultointitukea 18 asiakkaan tilanteen käsittelyssä
- 9 asiakkaalla toimintaterapiatarve
- Konsultaatioiden aiheita olivat muun muassa työkyky, fyysisessä ympäristössä toimiminen, aivoverenkiertohäiriön jälkitila, pitkittynyt oireilu, kiputilat, mielenterveys, yläraajakuntoutus, ADHD.

Toimintaterapian konsultaatiolinja -toimintamalli otettiin käyttöön keväällä 2025

Projektin lopputulokset

Projektin aikana onnistuttiin mallintamaan sitä, kuinka asiakkaaksi tulon ensivaiheessa toimintaterapeutti toimii osana terveysaseman moniammatillista tiimiä.

- Toimintaterapian konsultaatiolinja arviointiin toimivaksi moniammatillisen yhteistyön menetelmäksi. Toimintaterapian konsultaatiolinja -toimintamalli otettiin käyttöön Helsingin terveysasemilla keväällä 2025.
- Toimintaterapian tunnettuus vahvistui ja terveysasemien moniammatillinen työskentelytapa lisääntyi. Projektissa tehtiin laajasti yhteistyötä terveysasemien ja toimintaterapiapalvelun välillä.

Projektin vaikutuksia

- Projektin loppuarvioinnin perusteella toimintaterapia tarpeen tunnistaminen parani terveysaseman kaikilla ammattiryhmillä ja toimintaterapialähetteen määrä kolminkertaistui Oulunkylän terveysasemalla.
- Projektissa tuotettiin Alaraajaturvotus- ja kompressiohoito terveysasemalla -ja Kuntoutus palveluiden -ohjeet terveysasemille.

Moniammatillisen yhteistyön tasot

Projektissa kokeiltiin erilaisia eri palvelujen ja niiden ammattilaisten välisen yhteistyön ja vuorovaikutuksen menetelmiä.

Projektin päätyttyä kokeiluista saatujen tietojen ja kokemusten perusteella tunnistettiin neljä moniammatillisen yhteistyön tasoa.

Tasot kuvaavat palvelujen välisen moniammatillisen yhteistyön syvyyttä.

Tasot ovat moniammatillinen tiimityö, yhteistyö asiakastyössä ja verkostoissa, konsultointi sekä ohjeet ja viestintä.

Ohjeet ja viestintä

- Huoneentaulu ammattilaiselle tueksi toimintaterapiatarpeen tunnistamiseksi
- Videotervehdykset

Konsultointi

- Välitön konsultointi, tuki ja havainnointi terveysasemilla
- Konsultointilinja

Yhteistyö asiakastyössä ja verkostoissa

- Yhteisvastaanotot

Moniammatillinen tiimityö

- Toimintaterapeutit terveysaseman tiimin jäseninä päivittäisessä työssä. Toimintaterapeutit työskentelivät terveysaseman tiloissa.